

Пише
Љубодраг
СТОЈАДИНОВИЋ

Држава би морала да се сети своје авијације. Јероплан је давно летио над Београдом, како је то лепо описао Александар Дероко. Није ваљда да ћемо са балкона или ливада махати двокрилцима само кад прскају комарце!

БЕКСТВО ИЗ КОРОЗИЈЕ

Последњу деценију прошлог века окончали смо суочени са силама изван сваког разума и са сопственом снагом која је комбинована од угаслих мотива, судбина и митова – морали смо да станемо пред чисто огледало. После свега наравно. Било би непристојно да будемо задовољни приказом.

Умни људи су одмах разумели да ствари треба мењати, кретати се у сусрет судбини да она не би дошла по нас. Да ли нас је у том часу затекао страх од летења? Негде средином 2003. јавност је обавештена да српска авијација више не лети. Додуше, полете неки ту и тамо, али...

Почетком новембра једне суботње вечери, случајно сам се срео са групом пилота. И то у једној кафани. Славили су нешто, и не знам да ли је у њиховом весељу било и мало горчине. Изгледа да јесте. Један од њих, мајор који лети (летео је) на МиГ-у 29 замолио ме је да некако пренесем министру одбране поруку ако га случајно сретнем.

Наравно, ако као матори припадник копнене војске доконам о чему је реч. Ако разумем, да објасним. Ако не, да рекнем само ово: Отприлике, треба око пет милиона евра да би српски пилоти поново драли облаке над Батајницом. Тако је израчунао мајор, који је постао "земљак".

Дакле, човек који само хода и сања оно што је већ доживео. Рођен је у оно време кад је ишла серија "Летови који се памте". У једној сцени неко пита незаборавног Чкаљу: "Слушај, јеси ли ти некад летео хеликоптером?"

"Ихај... никад" – одговори Миодраг Петровић.

Велики дневни лист објавио је сетну фотографију о посусталим ваздухопловима на батајничкој писти. Постројени као за вечну смотру, право предворје за музеј. Одевени у цераде, без велике идеје како и где да се покрену. Туга да те ухвати, и то одмах за гушу.

А онда, ипак... Министар одбране посетио Батајницу. Спутим да је тамо било и оних пилота који су израчунали трошкове за гориво. Ништа посебно, само мало да се одвади од Милета Драгића. И држава би морала да се сети своје авијације. Јероплан је давно летио над Београдом, како је то лепо описао Александар Дероко. Није ваљда да ћемо са балкона или ливада махати двокрилцима само кад прскају комарце!

Видели смо министра како седи у кокпиту двоседла "супергалеба", одевен за озбиљан лет. И стварно је полетео. Гледао је са пристожне висине метрополу и Србију. Црну Гору није могао да види, али и у Подгорици су проблеми исти. Таман као да је гледао на обе стране своје одбрамбене надлежности.

Кад се лепо приземљио, показујући пре тога јасну борбену храброст, Станковић је обећао ремонт "двдесетдеветки". Биће пара за то, мада је час лета на тој аждаји страшно скуп. Али, многи летачи прошле године нису "намакли" ни минут.

И тако, уз помоћ српске стајаће авијације стигло смо до разних фондова. Из државног буџета има само за голи ручак. Дакле, проста репродукција и покушај да се остане на нивоу "пристојног сиромаштва". У тој оскудици, авијација је само најскупљи пример. Војска се напреже као галиот да утекне из технолошке заосталости.

Тешко иде, из два јака разлога. Први, за модерно инвестирање нема пара и не зна са кад ће их бити. Други, тешко је направити листу приоритета. Ништа осим хране и одеће не би могло да буде важније. А шта је са становима, новим борбеним системима, стандардом војника, трагањем за реформским моделом који би био примењив?

Шта ће бити са војничком професијом, коју су многи анатемисали због неопростивих грехова елите? Коначно, одакле ишчупати новце како би се направил први корак у бекству из корозије?

Пре неколико година кренуо је Фонд за реформу. Идеја се одмах види из назива. То је, дакле, једна посебна врста система вечне енергије, позната у физици као "перпетуум мобиле". Упрошћено, продаја војне имовине производи другу имовину. А она решава реформске проблеме, који су дефинисани посебним актима. Дакле, оно без чега се ваљда може, продаје се да би се купило оно што се мора.

Идеја није лоша, мада у себи садржи многе замке. Пре свега око надлежности, стратегије отуђивања и набавки, "препознавања" титулара, односно власника. И наравно, трговинске релације између продатог и купљеног. Стари египатски трговац је овако дефинисао свој уносни посао: "Трговина је свасвим проста ствар, купиш јефтино, продаш скупле!"

Шта се дешава кад буде обрнуто? Наравно да се иде у пропаст. *Гађе на мочути*, како би рекли наши мудри преци.

Промет имовине и стварање фонда јесте деликатна ствар. Да деликатнија не може бити. Гасиш једну ватру да би запалио другу, сечеш уши... Али, можда има и вајде ако буде памети. Ако је буде, и ако буде пажње без заклетве у било чије поштење, ето нама поново Икара. Или чак браће Рајт. Икар и браћа Рајт, заједно на Голубовцима и Батајници. ■

Аутор је коментатор листа "Политика"